

HØYMESSEN

Rød skrift – menigheten deltar / kan delta

| Strek i margin betyr at menigheten står.

I SAMLINGSDEL

1 | FORBEREDELSE

- Kirkerommet er åpent en stund før gudstjenesten, med anledning til stillhet, lystenning og bønn
- Klokkinging

2 | INNGANGSSALME - EVENTUELT M/PRELUDIUM

- Som preludium kan det fremføres vokal- eller instrumentalmusikk som svarer til dagens karakter. Dette skjer normalt som forspill til salmen.
- Det kan være prosesjon under preludiet/forspillet og/eller inngangssalmen. Prosesjonskors bæres først i prosesjonen. Lys, tekstbok, dåpsvann, brød og vin kan også bæres inn. Det er ofte prosesjon under dåp og konfirmasjon.
- Menigheten står under prosesjon, Inngangssalme og Hilsen

3 | HILSEN

| Før de to første inngangsordene kan liturgen si: **Kjære menighet.**

| L | **Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.**

| L | **Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle.**

| L | **I Faderens og (+) Sønnens og Den hellige ånds navn.**

| L | **I Faderens og Sønnens (+) og Den hellige ånds navn: Vår skaper, frigjører og livgiver.**

De to siste - ikke når det er dåp i hovedgudstjenesten.

ML informerer om gudstjeneste. Om det er dåp, nevnes dåpskandidatenes fulle navn her. Etterfølges normalt av «**La oss være stille for Gud**». Her er det også rom for et «Barnefokus».

4 | SAMLINGSBØNN

ML | La oss be. **Samlingsbønn** Gud, vi ber.

A | **Amen**

Normalt brukes «Samlingsbønner med kirkeårsvariable ledd» (KÅVL):

Hellige Gud, vi er samlet for ditt ansikt for å møte din kjærighet og sannhet. KÅVL Vi ber: Send oss din Ånd og gjør oss åpne for det du vil gi oss. La ditt ord slå rot i våre hjerter, så Kristus lever i oss, og vi blir ett i deg og tjener deg i alle ting.

Gode Gud, KÅVL Her for ditt ansikt ber vi: Gi oss lyttende ører, takknemlige hjerter og tjenende hender, så vi kan høre ditt ord, lovprise deg for din godhet, og i ord og gjerning vitne om dine storverk.

Når det både er dåp og nattverd kan Samlingsbønn nr 8 brukes:

Hellige Gud, du som har gitt oss livet i gave.

Takk for at du tar imot oss i dåpen og styrker oss i nattverdens måltid. Led oss ved ditt ord og gjør oss åpne for det du vil gi oss.

Det finnes flere andre samlingsbønner som kan velges.

5 | SYNDSBEKJENNELSE

Synsbejennelsen innledes med en av følgende:

L | **La oss bøye oss for Gud og bekjenne våre synder.**

L | **La oss bøye oss for Gud og be om tilgivelse.**

L | **I tillit til Guds nåde vil vi bekjenne våre synder.**

L | **I tillit til Guds nåde vil vi be om tilgivelse.**

Kort stillhet.

Liturgen kneler under synsbejennelse og stillhet.

Normalt brukes en av følgende synsbejennelser:

A | **Gud, vær meg nådig! Jeg har syndet mot deg og sviktet min este med tanker og ord, med det jeg har gjort og med det jeg har forsømt. Tilgi meg min synd for Jesu Kristi skyld. Skap i meg et rent hjerte, og gi meg kraft til nytt liv ved din hellige Ånd.**

A | **Gud, vær meg nådig! Tilgi meg min synd for Jesu Kristi skyld. Skap i meg et rent hjerte, og gi meg kraft til nytt liv ved din hellige Ånd.**

A | **Gud, du kjenner og elsker oss alle. Du vil at vi skal ta vare på hverandre og på jorden. Vi vet at vi svikter og gjør deg imot. Tilgi oss og hjelp oss for Jesu skyld.**

A| **Hellige Gud, vår skaper, se i nåde til oss. Vi har syndet mot deg og brutt dine bud. Tilgi oss for Jesu Kristi skyld. Sett oss fri til å tjene deg, verne om skaperverket og møte vår neste med kjærlighet.**

Liturgen kan si et løftesord etter syndsbekjennelsen.

L | **Guds ord sier: Dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han tilgir oss syndene og rensar oss for all urett. 1 Joh 1,9**

ELLER

L | **Så høy som himmelen er over jorden, så veldig er Herrens miskunn over dem som frykter ham. Så langt som øst er fra vest, tar han syndene våre bort fra oss. Sal 103,11–12**

6 | BØNNEROP KYRIE

7 | LOVSANG GLORIA

| EVENTUELT DÅP

Medliturg – fortrinnsvis noen i dåpsfølget - leser normalt to bibeltekster: Mark 10,13-16 og Matt 28,18-20. Kirketjeneren tenner dåpslys fra alterlyset, og Joh 8,12 siteres etter at (alle) barn er døpt. Fadervår bes her, eller faller bort hvis det er nattverd.

II ORDET

I andre hovedgudstjenester enn høymessen kan det være to lesninger, eller én lesning (evangeliet). Da kan ledd 10 Bibelsk salme / Salme falle bort. Menigheten står under evangelielelesningen og sitter under de øvrige lesningene.

9| FØRSTE LESNING

L/ML | **La oss høre Herrens ord. (Fra Det gamle testamentet)**

ML | **Det står skrevet hos/i ...**

ML | **Slik lyder Herrens ord.**

10| BIBELSK SALME / SALME

Det kan synges en bibelsk salme eller en annen salme, være korsang eller kort stillhet mellom lesningene.

11| ANDRE LESNING

ML | **Det står skrevet hos/i ...** (Fra NT utenom evangeliene)

ML | **Slik lyder Herrens ord.**

12| EVANGELIUM

Menigheten står under halleluja, lesning og respons.

Halleluja - S13 nr. 977.4, 977.6 eller 945

Evangelielesningen innledes med hallelujaomkved eller et salmevers med hallelujaomkved.

L/ML | **Det står skrevet i evangeliet etter ...**

L/ML | **Slik lyder det hellige evangelium.**

Respons -

Halleluja-omkved gjentas, eller det synges en kort salme eller et annet svarledd ved menighet eller kor. På førstedager kan det synges et høytidsvers som respons (N13 nr 41, 193, 228)

13| PREKEN

Prekenen kan avsluttes med en av disse lovprisningene:

L| **Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd,
som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.**

ELLER

L| **Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd: Vår skaper, frigjører og livgiver.**

Etter prekenen kan det gis tid til stillhet, en kort salme eller meditativ musikk.

14 | TROSBEKJENNELSE CREDO

Trosbekjennelsen fremsies. Dersom det er dåp i gudstjenesten, utelates trosbekjennelsen her. Eventuelt kan det synges en trosbekjennelsessalme.

Menigheten står under trosbekjennelsen.

Den apostoliske trosbekjennelsen brukes normalt. På høytidsdager brukes Den nikenske trosbekjennelsen.

ML | **La oss bekjenne vår hellige tro.**

A | **Jeg tror på Gud Fader, den allmektige,
himmelens og jordens skaper.**

Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, vår Herre, som ble unnfanget ved Den hellige ånd, født av jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet, fór ned til dødsriket, stod opp fra de døde tredje dag, fór opp til himmelen, sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd, skal derfra komme igjen for å dømme levende og døde.

Jeg tror på Den hellige ånd, en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse, legemets oppstandelse og det evige liv. Amen.

Den apostoliske trosbekjennelse.

eller

A | Vi tror på én Gud, den allmektige Far, som har skapt himmel og jord, alt synlig og usynlig. Vi tror på én Herre, Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, født av Faderen før alle tider, Gud av Gud, lys av lys, sann Gud av sann Gud, født, ikke skapt, av samme vesen som Faderen. Ved ham er alt blitt skapt. For oss mennesker og til vår frelse steg han ned fra himmelen, og ved Den hellige ånd og av jomfru Maria ble han menneske av kjøtt og blod. Han ble korsfestet for oss under Pontius Pilatus, led og ble begravet, oppstod den tredje dag etter Skriftene og fór opp til himmelen, sitter ved Faderens høyre hånd, skal komme igjen i herlighet for å dømme levende og døde, og hans rike skal være uten ende. Vi tror på Den hellige ånd, som er Herre og gjør levende, som utgår fra Faderen og Sønnen, tilbes og æres sammen med Faderen og Sønnen, og som har talt gjennom profetene. Vi tror på én hellig, allmenn og apostolisk kirke. Vi bekjenner én dåp til syndenes forlatelse og venter de dødes oppstandelse og et liv i den kommende verden. Amen.

Den nikenske trosbekjennelse.

15 | SALME

Salmen kan falle bort dersom trosbekjennelsen synges. Salmen kan alternativt synges mellom ledd 13 Preken og ledd 14 Trosbekjennelse.

16 | KUNNGJØRINGER

«Kunngjøringer» reduseres til et minimum her, og erstattes av informasjon i trykt agenda, eller kunngjøringer ved gudstjenestens avslutning. Her kan det legges til rette for et vitnesbyrd eller en hilsen

17 | FORBØNN FOR KIRKEN OG VERDEN

Forbønnen kan utformes lokalt, eller en kan bruke ferdig formulerte bønner. Forbønnen kan ledes av en medliturg. De enkelte bønneavsnitt kan leses av flere. Liturgen velger forbønn til den aktuelle gudstjenesten. En av Litaniene kan brukes på fastetiden og på Bots og bededag. Innledningsvis kan eventuelle forbønnsønsker presenteres.

Forbønnen kan innledes med:

ML/L | **La oss be for kirken og verden**

Hvert bønneavsnitt kan avsluttes med

ML/L | **Gud, vi ber. eller Det ber vi deg om, Gud.**

BØNNESVAR synges etter hver bønn.

«Gud skap i oss tro, håp og handling, Herre hør vår bønn»

har vi brukt i flere år, og denne vil normalt brukes som menighetssvar.

Forbønnen kan avsluttes med at menigheten minnes dem som er døde, og som det er holdt gravferd siden sist menigheten var samlet.

ML/L: **Vi reiser oss og minnes dem i vår menighet det er holdt gravferd for siden sist vi var samlet.**

Menigheten reiser seg. Navnene til de avdøde leses opp. Kort stillhet.

ML/L: **Lær oss å telle våre dager, så vi kan få visdom i hjertet.**

Sal 90,12

Eller

ML/L: **Jesus sier: «Jeg er oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør.» Joh 11,26**

Eller

ML/L: **Nå er livet gjemt hos Gud. Vi overgir alt til ham. Håpet er tent i liv og død. Ingen er glemt av Gud. (N13 872,5)**

Bønnevandring skjer som hovedregel under forbønnen i gudstjenesten (ledd 18), men kan eventuelt skje samtidig med nattverdutdelingen, når en felles forbønn er bedt i forbønnsdelen. Om det bes en bønn for dem som har deltatt på ulike bønnevandringsstasjoner, kombineres ikke denne bønningen med «Takkebønn for nattverden» etter måltidet.

III NATTVERD

19 | FORBEREDELSE AV MÅLTIDET

NATTVERDSALME

- *Menighetens takkoffer samles normalt inn her, eventuelt under ledd 23. Innsamlingen kan skje før salmen synges eller mens den synges.*
- *Menigheten veksler mellom å motta nattverden knelende ved alterringen, og ved intinksjon. Det brukes avalkoholisert rødvin, og brødet er glutenfrie oblater. Unntaksvis brukes glutenfritt, gjerne hjemmebakt brød.*
- *Ved noen gudstjenester, brukes «fremskutt alter». Et alter etableres da foran alterringen, og liturgen vil stå vendt mot menigheten. Frembæring og dekking av bordet vil da finne sted under salmen før nattverden. Brød legges på disken og vin helles i begeret.*
- *Liturgen avgjør hvilken nattverdbønn som brukes ut ifra dagens karakter.*

Ofringen avsluttes med:

**L: Velsignet er du, Gud. Din er jorden og alt som fyller den. Av ditt eget gir vi deg tilbake. Foren din kirke av alle folkeslag og tungemål. Likesom kornet er blitt ett i brødet og druene i vinen, så gjør oss til ett med hverandre og med Herren Jesus Kristus.
Ta imot oss og våre gaver i Jesu navn. Amen..**

ELLER

**L: Evige Gud, din er jorden og det som fyller den. Alt vi eier tilhører deg. Av ditt eget gir vi deg tilbake.
Ta imot oss og våre gaver i Jesu navn. Amen.**

20 | TAKKSIGELSE OG BØNN

HILSEN - PREFASJONSDIALOG

L | Herren være med dere.

*M reiser seg og synger | **Og med deg være Herren.***

L | Løft deres hjerter.

M | Vi løfter våre hjerter til Herren.

L | La oss takke Herren vår Gud.

M | Det er verdig og rett.

INNLEDENDE LOVPRISNING - PREFASJON

HELLIG - SANCTUS

A synger: **Hellig, hellig, hellig, er Herren Sebaot. All jorden er full av din herlighet. Hosianna i det høyeste. Velsignet være han som kommer i Herrens navn. Hosianna i det høyeste.**

NATTVERDBØNN MED INNSTIFTELSESDORDENE VERBA

Mens ordene messes eller fremsies, eller etter hver del av innstiftelsesordene, løfter liturgen først brødet, deretter vinen.

FADERVÅR leses

A **Vår Far i himmelen! La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme. La viljen din skje på jorden slik som i himmelen. Gi oss i dag vårt daglige brød, og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere. Og la oss ikke komme i fristelse, men frels oss fra det onde. For riket er ditt, og makten og æren i evighet. Amen.**

21. | NATTVERDMÅLTIDET

Menigheten står helt til de første går fram til nattverd.

FREDSHILSEN - PAX

L: **Guds fred være med dere.**

M **Guds fred være med deg.**

Her kan følge:

BRØDSBRYTELSE

L: **Brødet som vi bryter, gir oss del i Kristi kropp.
Fordi det er ett brød, er vi alle én kropp.**

DU GUDS LAM - AGNUS DEI

A synger: **Du Guds Lam, som bærer verdens synder, miskunne deg over oss. (2x)
Du Guds Lam, som bærer verdens synder, gi oss din fred.**

L: **Kom, for alt er gjort ferdig.**

Invitasjonen kan alternativt gis før Du Guds Lam synges.

UTDELING

Under utdelingen kan det synges, være korsang eller egnet musikk. Utdelingsordet lyder slik:

L/ML: **Kristi kropp, gitt for deg.**

Kristi blod, gitt for deg.

Også mulig: **Dette er Jesu legeme.**

Dette er Jesu blod.

De som kommer fram og som viser at de ikke skal motta nattverden, velsignes av den som bærer brødet, med håndspåleggelse eller korstegning. Liturgen kan si dette eller lignende ord:

Herren velsigne deg og bevare deg og føre deg til det evige liv.

Når det er utdeling med felles knefall, kommer fredsønsket enten etter hvert knefall eller til slutt. Etter utdelingen:

L: **Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har nå gitt oss sin kropp og sitt blod som han gav til soning for alle våre synder.**

A: **Han styrke oss og holde oss oppe i en sann tro til det evige liv.**

L: **Fred være med dere.**

22. | MÅLTIDETS AVSLUTNING

Alteret ryddes. Beger og disk dekkes med nattverdklede.

TAKKEBØNN

Her kan liturgen/medliturgen si

L/ML: **La oss takke og be.**

En av de fire følgende takkebønnene bes, den første kan messes:

L/ML: **Vi takker deg, himmelske Far, for dine velsignede gaver.**

Vi ber deg at du ved disse gavene vil bevare oss i troen på deg, forene oss i din kjærlighet og stadfeste i oss håpet om det evige liv, for Jesu Kristi skyld.

Eller

L/ML: **Vi takker deg, visdommens Gud, for ditt måltids dype hemmelighet: Brødet vi har brutt, er ett. Din Sønn har gitt sitt liv for én verden og én menneskehet. Vi ber deg:**

A: **Hjelp oss å høre det ropet du har hørt, å se den nøden du har sett, og å elske vår neste som oss selv.**

Eller

L/ML: **Vi takker deg, nådige Gud, du som gjennom brødet og vinen har gitt oss del i Jesu Kristi seierrike død og oppstandelse. Vi ber deg:**

A: **Styrk oss ved din Ånd til vitnesbyrd og tjeneste i verden.**

Eller

L/ML: **Trofaste Gud, du som i dåpen har gitt oss barnekår og gjort oss til arvinger i ditt rike. Vi takker deg for dette måltidet, hvor du har gitt oss syndenes forlatelse og fornyet i oss troen på dine løfter. Vi ber deg:**

A: **Styrk oss ved din Ånd til vitnesbyrd og tjeneste i verden.**

V SENDELSE

23 | SALME

Salmen kan flyttes til Postludium/Utgangsprosesjon

- *Menigheten står under utgangssalme og Velsignelsen*

24 | VELSIGNELSE

Velsignelsen leses eller synges. Velsignelsen kan mottas ved at den enkelte gjør korsets tegn. Innledningen til velsignelsen kan være:

LOVPRISNING - BENEDICAMUS

L/ML synger |

La oss prise Herren.

M |

Gud være lovet. Halleluja. Halleluja. Halleluja.

ELLER

L sier eller synger |

Herren være med dere.

M |

Og med deg være Herren.

ELLER

L sier |

Ta imot velsignelsen

VELSIGNELSEN

L sier eller synger |

Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig. Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred.

M |

Amen. Amen. Amen.

Tre ganger tre bøtteslag

25 | UTSENDELSE

Dersom menigheten blir sittende under det etterfølgende postludiet, kan utsendelsesordene sies etter postludiet. Her kan følge:

L/ML: **La oss gå i fred,**

A

i Jesu Kristi navn.

L/ML: **Gå i fred. Tjen Herren med glede.**

26. | POSTLUDIUM/UTGANGSPROSESJON

Dersom det er utgangsprosesjon, kan menigheten følge etter prosesjonen. I stedet for postludium kan det synges en salme mens menigheten går ut. Etter gudstjenesten kan kirkerommet være åpent en stund, med anledning til stille bønn og ettertanke.